

Шульга Наталія Петрівна
д.е.н., професор, завідувачка кафедри банківської справи
Державного торговельно-економічного університету
м. Київ, Україна

УПРАВЛІННЯ ES-РИЗИКАМИ В БАНКАХ

Тези присвячено узагальненню досвіду зарубіжних банків щодо управління екологічними та соціальними ризиками (environmental and social risks, ES). Надано рекомендації щодо імплементації ES-ризиків у інтегровану систему ризик-менеджменту банків України.

Ключові слова: *кліматичні, екологічні, соціальні ризики; ризик-менеджмент; банк.*

У силу специфіки своєї діяльності банки наражаються на численні ризики, серед яких останнім часом важлива роль відводиться кліматичним, екологічним та соціальним. Зміна клімату та екологічні катастрофи негативно впливають на різні сфери бізнесу, підвищуючи при цьому загрозу для навколишнього середовища, функціонування економіки та її банківського сектору. На ці тенденції адекватно реагують центральні та комерційні банки, а також клієнти. Вони визнають, що кліматичні, екологічні та управлінські ризики призводять до фінансових втрат, що викликає потребу їх інтеграції у загальний процес ризик-менеджменту. Банки та їх клієнти здатні знизити ES-ризики за умови використання ними виважених методів, проактивних політик та прогресивних практик ризик-менеджменту.

НБУ в контексті світових трендів розробив документ під назвою «Політика щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року», в якому виклав механізм та етапи її впровадження в Україні. Ключовим положенням цієї політики є визначення дорожньої карти реалізації процесу управління ES-ризиками в банках України. Доречно зауважити, що світова банківська спільнота має певний досвід щодо управління ES-ризиками. Огляд сайтів окремих зарубіжних банків дозволив виявити наступні тенденції: наголошується на зростанні значущості ES-ризиків у банківській діяльності; розкривається класифікація, або карта, або матриця ES-ризиків; визначається «апетит» до ES-ризиків та перелік видів діяльності, по відношенню до яких у банків є нульова толерантність; ES-ризики найчастіше відображуються в політиках щодо управління фінансовими та операційними ризиками; проводиться оцінка впливу ES-ризиків на портфелі банків, зокрема корпоративного кредитування, комерційної нерухомості, іпотечні; ES-ризики включаються в загальну методологію стрес-тестування; формуються внутрішньо-управлінські звіти за різними форматами. З огляду зарубіжного досвіду вітчизняним банкам можна надати наступні рекомендації щодо управління ES-ризиками.

По-перше, розробити відповідне методичне забезпечення, зокрема: політику щодо управління ES-ризиками, в якій варто викласти ключові принципи

відповідального інвестування, відобразити обмеження на кредитування підприємств, що здійснюють у великих обсягах викид парникових газів та порушують екологічні стандарти; матрицю кількісної та якісної оцінки ES-ризиків; інструментарій моделювання впливу ES-ризиків на діяльність банку і виконання ними економічних нормативів та дотримання внутрішніх індикаторів ризиків; методику оцінки застави за екологічними кредитами; процедуру управління ES-ризиками при кредитуванні корпоративних клієнтів; каталог внутрішньої управлінської звітності по ES-ризикам; методику самоаналізу ES-ризик-менеджменту банку. До того ж необхідно внести доповнення до Декларації схильності до ризиків, а саме – викласти міркування щодо прийняття, зниження або уникнення ES-ризиків.

По-друге, визначити профільний комітет на рівні Ради та Правління, а також підрозділи банку, що прийматимуть участь в управлінні ES-ризиками. Залежно від типу ES-ризиків в управлінні ними можуть бути задіяні підрозділи: корпоративного бізнесу, управління проєктами, маркетингу та комунікацій, управління активами. Загальне керівництво управління ES-ризиками здійснюватиме служба ризик-менеджменту. До цього процесу може бути долучена також служба комплаєнс.

По-третє, банки мають адаптувати власні бізнес-стратегії до політики сталого розвитку, а також допомагати своїм клієнтам і контрагентам у їх переході до стійкої та «зеленої» економіки.

По-четверте, сформулювати напрями співробітництва банку з різними стейкхолдерами, наприклад, державними установами, НБУ, некомерційними організаціями в частині прийняття заходів, які спрямовані на зниження рівня ES-ризиків.

По-п'яте, налагодити збір даних щодо втрат банку внаслідок настання ES-ризиків як в цілому, так і розрізі їх основних типів. Розробити форми управлінської звітності, яка надавала б інформацію стосовно: екологічних ризиків компаній-позичальників банку; прийнятих банком заходів щодо управління ES-ризиками та оцінки їх ефективності; соціальної відповідальності банку; результативності стратегії банку в сфері екології та стійкого розвитку тощо.

Запровадження вищезазначених та інших заходів сприятиме імплементації кліматичних, екологічних та управлінських ризиків в інтегровану систему ризик-менеджменту банків України, що створить підґрунтя для зміцнення їх конкурентоздатності, стабільного та довготривалого функціонування на ринку.

Список використаних джерел:

1. Політика щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Policy_rozvytok-stalogo-finansuvannja_2025.pdf?v=4 (дата звернення: 08.08.2023).
2. Ризики ESG в банках. KPMG. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/insights/2022/06/esg-risks-in-banks.html> (дата звернення: 08.08.2023).